

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Center
Republike Slovenije
za poklicno
izobraževanje

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

PRILOGA 4

POROČILO O ANKETNJU VAJENCEV IN DIJAKOV

(Besedilo ni jezikovno pregledano)

Pri pripravi poročila so sodelovali:

Sodelavci Centra RS za poklicno izobraževanje: mag. Tina Klarič

Zunanji sodelavci: Darja Štirn

Metodološka podpora in statistične obdelave: dr. Jasna Mažgon

Tehnično uredila: Karmen Stolnik

Ljubljana, 2018

KAZALO VSEBINE

1	METODOLOGIJA.....	1
1.1	Osnovna raziskovalna metoda	1
1.2	Vzorec.....	1
1.3	Postopek zbiranja podatkov in instrument.....	2
1.4	Obdelava podatkov	4
2	REZULTATI IN INTERPRETACIJA.....	5
	I. Motiviranje podjetij in kandidatov za vajeništvo.....	5
	II. Vodenje kariere, karierno usmerjanje in odnos do vajeništva.....	7
	III. Komunikacija in sodelovanje	18
	IV. Podporni dokumenti in nekateri vidiki izvajanja vajeništva	19
3	ZAKLJUČEK.....	27
4	VIRI IN LITERATURA	29
5	PRILOGE.....	30
5.1	PRILOGA D: Anketni vprašalnik za vajence.....	30
5.2	PRILOGA E: Anketni vprašalnik za dijake.....	33

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Izobraževalni program, v katerega so vpisani vajenci.....</i>	<i>1</i>
<i>Tabela 2: Izobraževalni program, v katerega so vpisani dijaki.....</i>	<i>1</i>
<i>Tabela 3: Informiranje bodočih vajencev na OŠ o možnostih izobraževanja v SŠ.....</i>	<i>5</i>
<i>Tabela 4: Informiranje bodočih dijakov na OŠ o možnostih izobraževanja v SŠ.....</i>	<i>5</i>
<i>Tabela 5: Viri informacij o možnostih izobraževanja v vajeniški obliki.....</i>	<i>6</i>
<i>Tabela 6: Pričakovanja od vajeništva.....</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 7: Možnost spoznavanja različnih poklicev - vajenci.....</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 8: Možnost spoznavanja različnih poklicev - dijaki.....</i>	<i>8</i>
<i>Tabela 9: Kdo je vajence seznanil z različnimi poklici?.....</i>	<i>8</i>
<i>Tabela 10: Kdo je dijake seznanil z različnimi poklici?.....</i>	<i>9</i>
<i>Tabela 11: Kaj in kdo je vplival na vaječveo odločitev za vpis v poklicno izobraževanje?.....</i>	<i>9</i>
<i>Tabela 12: Kaj in kdo je vplival na dijakovo odločitev za vpis v poklicno izobraževanje?.....</i>	<i>10</i>
<i>Tabela 13: V OŠ so mi predlagali.....</i>	<i>11</i>
<i>Tabela 14: Poklic za katerega se šolam me zanima.....</i>	<i>12</i>
<i>Tabela 15: Raje se učim tako, da delam.....</i>	<i>12</i>
<i>Tabela 16: Pogled učiteljev na vaječveo odločitev za poklicno izobraževanje.....</i>	<i>12</i>
<i>Tabela 17: Pogled učiteljev na dijakovo odločitev za poklicno izobraževanje.....</i>	<i>13</i>
<i>Tabela 18: Pogled domačih na vaječveo odločitev za poklicno izobraževanje.....</i>	<i>13</i>
<i>Tabela 19: Pogled domačih na dijakovo odločitev za poklicno izobraževanje.....</i>	<i>13</i>
<i>Tabela 20: Pogled domačih na izbiro poklicnega izobraževanja pri dijakih in vajencih.....</i>	<i>14</i>
<i>Tabela 21: Pogled prijateljev na vaječveo odločitev za poklicno izobraževanje.....</i>	<i>14</i>
<i>Tabela 22: Pogled prijateljev na dijakovo odločitev za poklicno izobraževanje.....</i>	<i>15</i>
<i>Tabela 23: Delovna klima v vajeniških podjetjih.....</i>	<i>15</i>
<i>Tabela 24: Delovna klima v podjetjih, kjer so dijaki na PUD-u.....</i>	<i>17</i>
<i>Tabela 25: Večina časa sem prepuščen samemu sebi in lastni iznajdljivosti.....</i>	<i>18</i>
<i>Tabela 26: Osebe, ki so vajencem v pomoč pri izvajanju vajeništva.....</i>	<i>18</i>
<i>Tabela 27: Poznavanje NIV-a.....</i>	<i>19</i>
<i>Tabela 28: Seznanjenost z NIV-om.....</i>	<i>19</i>
<i>Tabela 29: Sodelovanje pri nastajanju NIV-a.....</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 30: Želja po sodelovanju pri nastajanju NIV-a.....</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 31: Korelacija med tem, ali so vajenci lahko sodelovali pri nastajanju NIV-a ter ali si tega želijo v prihodnje.....</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 32: Usklajevanja dela v podjetju in učenja v šoli pri vajencih.....</i>	<i>21</i>
<i>Tabela 33: Usklajevanja dela v podjetju in učenja v šoli pri dijakih.....</i>	<i>21</i>
<i>Tabela 34: Usklajevanja dela v podjetju in učenja v šoli pri dijakih in vajencih.....</i>	<i>22</i>
<i>Tabela 35: Zadovoljstvo z vajeniško nagrado.....</i>	<i>22</i>
<i>Tabela 36: Vpliv nagrade na odločitev za vpis v vajeništvo.....</i>	<i>23</i>
<i>Tabela 37: Morebitna ponovna odločitev za poklicno izobraževanje pri vajencih.....</i>	<i>23</i>
<i>Tabela 38: Morebitna ponovna odločitev za poklicno izobraževanje pri dijakih.....</i>	<i>23</i>
<i>Tabela 39: Morebitna ponovna odločitev za poklicno izobraževanje pri vajencih.....</i>	<i>24</i>

<i>Tabela 40: Vzroki, da vajenci ob ponovnem vpisu ne bi več izbrali vajeniške oblike.....</i>	<i>24</i>
<i>Tabela 41: Morebitna ponovna odločitev za poklicno izobraževanje pri dijakih in vajencih.....</i>	<i>25</i>

UPORABLJENE KRATICE:

CPI – Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje

OŠ – osnovna šola

SŠ – srednja šola

PUD – praktično usposabljanje z delom

NIV – načrt izvajanja vajeništva

GZS – Gospodarska zbornica Slovenije

OZS – Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije

1 METODOLOGIJA

1.1 Osnovna raziskovalna metoda

V raziskavi smo uporabili deskriptivno metode za predstavitev stanja proučevanega pojava in neeksperimentalno kavzalno metodo, s katero smo dokazovali vzročne zveze med spremenljivkami.

1.2 Vzorec

Spletni anketni vprašalnik smo posredovali vsem vajencem, ki so se v šolskem letu 2017/2018 vpisali v 1. letnik vajeniških programov poklicnega izobraževanja: Gastronomske in hotelske storitve, Mizar in Oblikovalec kovin - orodjar. Spletni anketni vprašalnik smo posredovali tudi vsem dijakom, ki so v šolskem letu 2017/2018 obiskovali šole, ki izvajajo vajeniške programe poklicnega izobraževanja. Anketirali smo dijake, ki so bili vpisani v 1. letnik enakih programov kot vajenci, le da je bila izvedba programov »klasična«, »šolska«.

Na spletni vprašalnik se je odzvalo 66 dijakov in 48 vajencev. Tako predstavlja vzorčno skupino 48 vajencev, med katerimi so 4 dekleta (8,3 %) in 44 fantov (91,7 %) ter 66 dijakov, med katerimi je 14 deklet (21,2 %) in 52 fantov (78,8 %). V tabelah 1 in 2 so prikazani podatki o vpisu v programe:

Tabela 1: Izobraževalni program, v katerega so vpisani vajenci

Izobraževalni program - vajenci	f	f%
Gastronomske in hotelske storitve	8	16,7
Mizar	12	25,0
Oblikovalec kovin - orodjar	28	58,3
Skupaj	48	100,0

Tabela 2: Izobraževalni program, v katerega so vpisani dijaki

Izobraževalni program - dijaki	f	f%
Gastronomske in hotelske storitve	21	31,8
Mizar	15	22,7
Oblikovalec kovin - orodjar	30	45,5
Skupaj	66	100,0

1.3 Postopek zbiranja podatkov in instrument

Za potrebe naše raziskave smo oblikovali 2 anketna vprašalnika (glejte prilogi).

Vprašalnik za vajence

Vprašalnik za vajence je poleg vprašanj o spolu in letnici rojstva vseboval 23 vprašanj, med njimi štiri filtrska. Od tega je bilo 20 vprašanj zaprtega tipa (pri šestih je bilo možno izbrati več odgovorov) in eno vprašanje odprtega tipa. Dve vprašanji sta s 5-stopenjsko Likertovo lestvico merili stališča vajencev (prva lestvica je vsebovala 10 trditev o razlogih za izbiro vajeniške oblike izobraževanja, druga je vsebovala 7 trditev, povezanih z delom vajenca v podjetju).

Vprašalnik za dijake

Vprašalnik za dijake je poleg vprašanj o spolu in letnici rojstva vseboval 13 vprašanj, med njimi tri filtrska. Od tega je bilo 11 vprašanj zaprtega tipa (pri dveh so lahko dijaki zbrali več odgovorov). Dve vprašanji pa sta s 5-stopenjsko Likertovo lestvico merili stališča dijakov (prva lestvica je vsebovala 8 trditev o razlogih za vpis v poklicno izobraževanje, druga je vsebovala 7 trditev, povezanih z delom dijaka v podjetju).

Vprašanja smo razdelili na 4 področja/sklope:

I. Motiviranje podjetij in kandidatov za vajeništvo (3 oz. 1 vprašanje)

1. *Kako so te na osnovni šoli informirali o možnostih izobraževanja v srednji šoli?*
(vprašanje za vajence in dijake)
2. *Kje si izvedel/a o možnosti, da se vpišeš v vajeniško obliko poklicnega izobraževanja?*
(vprašanje za vajence)
3. *Kaj pričakuješ od vajeništva?*
(vprašanje za vajence)

II. Vodenje kariere, karierno usmerjanje in odnos do vajeništva (10 vprašanj)

1. *Si imel/a v okviru priprave na izbiro srednje šole možnost spoznati različne poklice?*
(vprašanje za vajence in dijake)
2. *Kdo te je seznanil s temi poklici?*
(vprašanje za vajence in dijake)
3. *Kaj je vplivalo oziroma kdo je vplival na tvojo odločitev, da se vpišeš v vajeniško obliko poklicnega izobraževanja?*
(vprašanje za vajence in dijake)
4. *Kako so učitelji v osnovni šoli gledali na tvojo izbiro poklicnega izobraževanja v vajeniško obliko?*
(vprašanje za vajence in dijake)
5. *Kako na tvojo izbiro poklicnega izobraževanja gledajo pri tebi doma?*
(vprašanje za vajence in dijake)

6. *Kako na tvojo izbiro poklicnega izobraževanja gledajo prijatelji?*
(vprašanje za vajence in dijake)
7. *Kakšen odnos imajo v podjetju do tebe in kakšno vzdušje prevladuje v podjetju?*
(vprašanje za vajence in dijake)
8. *Ali te mentor ves čas usmerja in nadzoruje?*
(vprašanje za vajence in dijake)
9. *Ali mentor upošteva znanje, ki ga pridobiš v šoli?*
(vprašanje za vajence in dijake)
10. *Ali te mentor usmerja v naloge, ki so povezane s tvojim izobraževanjem, ali delaš večinoma pomožna dela in dela, ki niso povezana s tvojim izobraževanjem?*
(vprašanje za vajence in dijake)

III. Komunikacija in sodelovanje (1 vprašanje)

1. *Katera oseba ali osebe ti najbolj pomaga/jo, če imaš v zvezi z vajeništvom vprašanja?*
(vprašanje za vajence)

IV. Podporni dokumenti in nekateri vidiki izvajanja vajeništva (9 oz. 2 vprašanji)

1. *Ali veš, da obstaja načrt izvajanja vajeništva (NIV), v katerem je opredeljeno, kaj se moraš naučiti v šoli in kaj v podjetju?*
(vprašanje za vajence)
2. *Kako si seznanjen z vsebino načrta?*
(vprašanje za vajence)
3. *Si lahko sodeloval pri nastajanju tega načrta?*
(vprašanje za vajence)
4. *Bi si želel biti v prihodnje vključen v pripravo NIV?*
(vprašanje za vajence)
5. *Kako usklajuješ delo v podjetju in učenje v šoli?*
(vprašanje za vajence in dijake)
6. *Si zadovoljen z višino vajeniške nagrade?*
(vprašanje za vajence)
7. *Je finančna nagrada vplivala na tvojo odločitev glede izbire izobraževanja v vajeniški obliki?*
(vprašanje za vajence)
8. *Če bi se ponovno vpisoval v prvi letnik, kam bi se vpisal?*
(vprašanje za vajence in dijake)
9. *Zakaj ne bi več izbral vajeniške oblike?*
(vprašanje za vajence)

Na koncu smo vajence vprašali še:

1. *Ali bi nam želeli glede vajeništva še kaj sporočiti?*

1.4 Obdelava podatkov

Podatke smo obdelali na nivoju deskriptivne statistike (f, f%, M) in jih predstavili v strukturnih tabelah. Za preverjanje statistično pomembnih razlik med programi smo uporabili χ^2 -preizkus. V primeru neizpolnjenih pogojev (če je bilo več kot 20 % teoretičnih frekvenc manjših od 5) smo uporabili nadomestni, Kullbackov preizkus.

2 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

I. Motiviranje podjetij in kandidatov za vajeništvo

1. Kako so te na osnovni šoli informirali o možnostih izobraževanja v srednji šoli?

A. Vajenci

Tabela 3: Informiranje bodočih vajencev na OŠ o možnostih izobraževanja v SŠ

Kako so te na osnovni šoli informirali o možnostih izobraževanja v srednji šoli?	f	f% (od veljavnih N = 48)
V okviru razredne ure so nam predstavili različne srednješolske programe.	33	68,8
Enkrat sem imel osebno svetovanje v svetovalni službi.	14	29,2
Večkrat sem imel osebno svetovanje v svetovalni službi.	3	6,3
Šola je organizirala obiske podjetij.	13	27,1
V šoli so nam predstavili portal Mojaizbira.si.	11	22,9
Obiskal sem karierno središče na Zavodu RS za zaposlovanje.	1	2,1
Drugo.	1	2,1

Pri vprašanju, kako so te na osnovni šoli informirali o možnostih izobraževanja v srednji šoli, so lahko vajenci izbrali največ 3 odgovore, ki veljajo za njih. Največ vajencev (33 ali 68,8 %) je odgovorilo, da so jim v okviru razredne ure predstavili različne srednješolske programe. 29,2 % anketiranih vajencev je imelo enkrat osebno svetovanje v svetovalni službi. 27,1 % vajencev pravi, da jim je osnovna šola organizirala obisk podjetij. 22,9 % vajencem so v šoli predstavili portal Mojaizbira.si.

B. Dijaki

Tabela 4: Informiranje bodočih dijakov na OŠ o možnostih izobraževanja v SŠ

Kako so te na osnovni šoli informirali o možnostih izobraževanja v srednji šoli?	f	f% (od veljavnih N = 66)
V okviru razredne ure so nam predstavili različne srednješolske programe.	52	78,8
Enkrat sem imel osebno svetovanje v svetovalni službi.	14	21,2
Večkrat sem imel osebno svetovanje v svetovalni službi.	7	10,6
Šola je organizirala obiske podjetij.	17	25,8
V šoli so nam predstavili portal Mojaizbira.si.	18	27,3
Obiskal sem karierno središče na Zavodu RS za zaposlovanje.	5	7,6
Drugo.	10	15,2

Pri vprašanju, kako so te na osnovni šoli informirali o možnostih izobraževanja v srednji šoli,

so lahko izbrali dijaki največ 3 odgovore, ki veljajo za njih. Največ dijakov (78,8 %) je odgovorilo, da so jim v okviru razredne ure predstavili različne srednješolske programe. Približno četrtnina dijakov je navedla še: v šoli so nam predstavili portal Mojaizbira.si (27,3 %), šola je organizirala obiske podjetij (25,8 %), enkrat sem imel osebno svetovanje v svetovalni službi (21,2 %). Le 7 dijakov (10,6 %) je imelo večkrat osebno svetovanje v svetovalni službi. 5 dijakov (7,6 %) je odgovorilo, da so obiskali karierno središče na Zavodu RS za zaposlovanje. 10 dijakov je izbralo odgovor drugo. Od tega so 3 dijaki pojasnili, kaj so mislili z odgovorom drugo: ne pomnim, ta šola oziroma smer me je zanimala, videli smo raspored srednjih šol in opazili šolo ter program.

2. Kje si izvedel/a o možnosti, da se vpišeš v vajeniško obliko poklicnega izobraževanja?

A. Vajenci

Vajence smo vprašali tudi, kje so izvedeli za možnost, da se lahko vpišejo v vajeniško obliko poklicnega izobraževanja. Izbrali so lahko največ 3 odgovore.

Tabela 5: Viri informacij o možnostih izobraževanja v vajeniški obliki

Kje si izvedel/a o možnosti, da se vpišeš v vajeniško obliko poklicnega izobraževanja?	f	f% (od veljavnih N = 48)
V osnovni šoli me je seznanil svetovalni delavec.	13	27,1
V osnovni šoli me je seznanil učitelj.	3	6,3
Na informativnem dnevu.	30	62,5
Na dogodkih Obrtno-podjetniške in Gospodarske zbornice.	/	/
V časopisu.	1	2,1
Na televiziji ali radiju.	4	8,3
Na spletu.	4	8,3
Starši so mi povedali.	17	35,4
Prijatelji so mi povedali.	7	14,6
Delodajalec me je seznanil.	4	8,3
Drugo: napiši, kaj (dva odgovora sta bila podana, in sicer: <i>Na predavanju, ki ga je organizirala šola in srednja šola.</i>)	2	4,2

Največ (30 ali 62,5 %) vajencev, je o možnostih izobraževanja v vajeniški obliki izvedelo na informativnem dnevu. 17 ali 35,4 % vajencev je odgovorilo, da so jih s to možnostjo seznanili starši, 13 oziroma 37,1 % vajencev je s to možnostjo seznanil svetovalni delavec na osnovni šoli. Malo vajence je informacijo pridobilo v medijih, nihče pa na dogodkih Obrtno- podjetniške zbornice in Gospodarske zbornice Slovenije.

3. Kaj pričakuješ od vajeništva?

A. Vajenci

Vajenci so lahko izbrali največ 3 odgovore.

Tabela 6: Pričakovanja od vajeništva

Kaj pričakuješ od vajeništva?	f	f% (od veljavnih N = 48)
Dobro praktično usposobljenost.	44	91,7
Zaposlitev po zaključku izobraževanja.	28	58,3
Manj učenja v šoli.	14	29,2
Plačilo za moje delo.	30	62,5
Bolj zanimivo šolanje.	23	47,9
Nič posebnega.	2	4,2
O tem ne razmišljam.	3	6,3

Največ vajencev (91,7 %) pričakuje od vajeništva dobro praktično usposobljenost. Malo več kot polovica vajencev pričakuje plačilo za svoje delo (62,5 %) in zaposlitev po zaključku izobraževanja (58,3 %). Slaba polovica vajencev (47,9 %) pričakuje bolj zanimivo šolanje. Le 3 so izbrali odgovor o tem ne razmišljam in 2 odgovor nič posebnega.

II. Vodenje kariere, karierno usmerjanje in odnos do vajeništva

1. Si imel/a v okviru priprave na izbiro nadaljnega izobraževanja možnost spoznati različne poklice?

A. Vajenci

Tabela 7: Možnost spoznavanja različnih poklicev - vajenci

Možnost spoznavanja poklicev	f	f%
Da.	40	83,3
Ne.	8	16,7
Skupaj	48	100,0

40 ali 83,3 % je odgovorilo, da so imeli v okviru priprave na izbiro srednje šole možnost spoznati različne poklice. 8 ali 16,7 % vajencev pravi, da te možnosti niso imeli.

Tiste vajence, ki so na zgornje vprašanje odgovorili z »Da«, smo vprašali, kdo jih je seznanil z različnimi poklici. Izbrali so lahko največ 3 odgovore.

B. Dijaki

Večina dijakov (93,9 %) je imela v okviru priprave na izbiro nadaljnega izobraževanja možnost spoznati različne poklice. Le 4 dijaki (6,1 %) menijo, da niso imeli te možnosti.

Tabela 8: Možnost spoznavanja različnih poklicev - dijaki

Možnost spoznavanja poklicev	f	f%
Da.	62	93,9
Ne.	4	6,1
Skupaj	66	100,0

2. Kdo te je seznanil s temi poklici?

A. Vajenci

Tabela 9: Kdo je vajence seznanil z različnimi poklici?

Kdo te je seznanil s temi poklici?	f	f% (od veljavnih N = 40)
Svetovalni delavec na šoli.	16	40,0
Razrednik.	12	30,0
Učitelj.	5	12,5
Starši in sorodniki.	26	65,0
Prijatelji.	13	32,5
Obiskal/a sem podjetje.	10	25,0
Na spletu.	7	17,5
Na televiziji.	1	2,5
Drugo: samo en dijak je podal odgovor, in sicer je napisal : prepisal sem se, nisem imel druge možnosti.	1	2,5

Največ vajencev (65 %) je odgovorilo, da so jih z različnimi poklici seznanili starši in sorodniki. Drugi najpogostejši vir za seznanjanje mladih s poklici so svetovalni delavci na osnovnih šolah (16 ali 40 % vajencev pravi tako). Manj kot tretjina vajencev je navedla še: prijatelje (32,5 %) in razrednika (30 %). 10 vajencev ali 25 % je obiskalo podjetje.

B. Dijaki

Dijakom, ki so odgovorili, da so imeli v okviru priprave na izbiro nadaljnjega izobraževanja možnost spoznati različne poklice smo pripravili podvprašanje, kdo jih je seznanil s temi poklici. Dijaki so lahko izbrali največ 3 odgovore. Največ dijakov (47 ali 75,8 %) je odgovorilo, da so jih s poklici seznanili starši in sorodniki. Po pogostosti odgovorov sledijo prijatelji (38,7% dijakov je izbralo to kategorijo). Približno četrtina dijakov je dobila te informacije v šoli: seznanil jih je učitelj (25,8 % dijakov), svetovalni delavec na šoli (24,2 %), razrednik (21 %). Najmanj dijakov je poklic spoznalo na televiziji (11,3 %).

Tabela 10: Kdo je dijake seznanil z različnimi poklici?

Kdo te je seznanil s temi poklici?	f	f% (od veljavnih N = 62)
Svetovalni delavec na šoli.	15	24,2
Razrednik.	13	21,0
Učitelj.	16	25,8
Starši in sorodniki.	47	75,8
Prijatelji.	24	38,7
Obiskal/a sem podjetje.	9	14,5
Na spletu.	12	19,4
Na televiziji.	7	11,3
Drugo: samo en dijak je podal odgovor, in sicer je napisal : sam.	4	6,5

3. Kaj je vplivalo oziroma kdo je vplival na tvojo odločitev, da se vpišeš v vajeniško obliko poklicnega izobraževanja?

A. Vajenci

Tabela 11: Kaj in kdo je vplival na vajenčevo odločitev za vpis v poklicno izobraževanje?

Trditev	Zelo drži		Drži		Deloma drži, deloma ne drži		Bolj ne drži kot drži		Ne drži	
	f	f%	f	f%	f	f%	f	f%	f	f%
Želim se čim hitreje zaposliti.	16	33,3	17	35,4	11	22,9	3	6,3	1	2,1
Vajeniška oblika se mi zdi bolj zanimiva kot šolska.	28	58,3	16	33,3	3	6,3	1	2,1	/	/
V osnovni šoli so mi predlagali.	2	4,2	10	20,8	9	18,8	7	14,6	20	41,7
Starši (sorodniki) so mi predlagali.	8	16,7	24	50,0	8	16,7	6	12,5	2	4,2
Poklic, za katerega se šolam, me zanima.	23	47,9	16	33,3	3	6,3	1	2,1	5	10,4
Raje se učim tako, da delam.	25	52,1	15	31,3	3	6,3	1	2,1	4	8,3
Za delo pri delodajalcu bom prejel plačilo.	29	60,4	13	27,1	4	8,3	2	4,2	/	/
V osnovni šoli sem imel nizke ocene.	8	16,7	8	16,7	17	35,4	8	16,7	7	14,6
Poklicna šola je v bližini mojega doma.	5	10,4	13	27,1	9	18,8	14	29,2	7	14,6

Največ vajencev je med ponujenimi trditvami kot odgovor na vprašanje »Kaj je vplivalo oziroma kdo je vplival na tvojo odločitev, da se vpišeš v poklicno izobraževanje?« najvišje ocenilo trditve:

- *Vajeniška oblika se mi zdi bolj zanimiva kot šolska.* – 91,6 % vajencev je navedlo, da ta trditev zelo drži (58,3 %) oziroma drži (33,3 %).

- *Raje se učim tako, da delam.* – 83,4 % vajencev se je strinjalo, da ta trditev zelo drži (52,1 %) oziroma drži (31,3 %).
- *Poklic, za katerega se šolam, me zanima.* – 81,2 % vajencev se je strinjalo, da ta trditev zelo drži (47,9 %) oziroma drži (33,3 %).

Največ vajencev je z najvišjo oceno (zelo drži) ocenilo trditvi:

- *Za delo pri delodajalcu bom prejel plačilo.* (60,4 %),
- *Vajeniška oblika se mi zdi bolj zanimiva kot šolska.* (58,3 %).

Največ vajencev je z najnižjima ocenama (bolj ne drži kot drži oziroma sploh ne drži) ocenilo trditve:

V osnovni šoli so mi predlagali vpis v poklicno izobraževanje. – 56,3 % vajencev je navedlo, da ta trditev bolj ne drži kot drži (14,6 %) oziroma v celotni ne drži (56,3 %).

Poklicna šola je v bližini mojega doma. – 43,8 % vajencev je navedlo, da ta trditev bolj ne drži kot drži (29,2 %) oziroma v celotni ne drži (14,6 %).

V osnovni šoli sem imel nizke ocene. – 31,3 % vajencev je navedlo, da ta trditev bolj ne drži kot drži (16,7 %) oziroma v celotni ne drži (14,6 %).

B. Dijaki

Tabela 12: Kaj in kdo je vplival na dijakovo odločitev za vpis v poklicno izobraževanje?

Trditev	Zelo drži		Drži		Deloma drži, deloma ne drži		Bolj ne drži kot drži		Ne drži	
	f	f%	f	f%	f	f%	f	f%	f	f%
Želim se čim hitreje zaposliti.	26	39,4	19	28,8	15	22,7	4	6,1	2	3,0
V osnovni šoli so mi predlagali.	10	15,2	16	24,2	17	25,8	13	19,7	10	15,2
Starši (sorodniki) so mi predlagali.	10	15,2	30	45,5	16	24,2	6	9,1	4	6,1
Poklic, za katerega se šolam, me zanima.	27	40,9	18	27,3	15	22,7	4	6,1	2	3,0
Raje se učim tako, da delam.	18	27,3	21	31,8	13	19,7	10	15,2	4	6,1
V osnovni šoli sem imel nizke ocene.	9	13,6	18	27,3	20	30,3	11	16,7	8	12,1
Poklicna šola je v bližini mojega doma.	7	10,6	20	30,3	11	16,7	14	21,2	14	21,2

Največ dijakov je med ponujenimi trditvami kot odgovor na vprašanje »Kaj je vplivalo oziroma kdo je vplival na tvojo odločitev, da se vpišeš v poklicno izobraževanje?« najvišje ocenilo trditve:

- *Želim se čim hitreje zaposliti.* – 68,2 % dijakov je navedlo da ta trditev zelo drži (39,4 %) oziroma drži (28,8 %).
- *Poklic, za katerega se šolam, me zanima.* – 67,9 % dijakov se je strinjalo, da ta trditev zelo

drži (40,9 %) oziroma drži (27,3 %).

- *Starši (sorodniki) so mi predlagali.* – 60,7 % dijakov se je strinjalo, da ta trditev zelo drži (15,2 %) oziroma drži (45,5 %).

Največ dijakov (40,9 %) je z najvišjo oceno (zelo drži) ocenilo trditev: *Poklic, za katerega se šolam, me zanima.*

Največ dijakov (42,4 %) je z najnižjima ocenama (bolj ne drži kot drži (21,2 %) oziroma sploh ne drži(21,2 %)) ocenilo postavko: *Poklicna šola je v bližini mojega doma.*

Najmanj dijakov je med ponujenimi trditvami kot odgovor na vprašanje »Kaj je vplivalo oziroma kdo je vplival na tvojo odločitev, da se vpišeš v poklicno izobraževanje?« izbralo trditve:

- *Želim se čim hitreje zaposliti.* – 9,1 % dijakov je navedlo, da ta trditev bolj ne drži kot drži (6,1 %) oziroma sploh ne drži (3,0 %).
- *Poklic, za katerega se šolam, me zanima.* – 9,1 % dijakov je navedlo, da ta trditev bolj ne drži kot drži (6,1 %) oziroma sploh ne drži (3,0 %).

Statistično pomembne razlike med dijaki in vajenci:

a) Trditev: *V osnovni šoli so mi predlagali.*

Pri ocenah trditve *V osnovni šoli so mi predlagali.* se je pokazala statistično pomembna razlika med odgovori vajencev in dijakov. Če pogledamo podatke v spodnji tabeli, se je dobrih 40 % vajencev izreklo, da jim v OŠ niso predlagali izbire poklica, medtem ko je tako ocenilo manj dijakov (15,2 %).

Tabela 13: *V OŠ so mi predlagali*

V osnovni šoli so mi predlagali.							
Status		Zelo drži	Drži	Deloma drži, deloma ne drži	Bolj ne drži, kot drži	V celoti ne drži	Skupaj
Dijaki	f	10	16	17	13	10	66
	f%	15,2	24,2	25,8	19,7	15,2	100,0
Vajenci	f	2	10	9	7	20	48
	f%	4,2	20,8	18,8	14,6	41,7	100,0
Skupaj	f	12	26	26	20	30	114
	f%	10,5	22,8	22,8	17,5	26,3	100,0

$$\chi^2 = 11,764 \text{ (g = 4; } \alpha = 0,019)$$

b) Trditev: *Poklic, za katerega se šolam, me zanima.*

Tudi pri ocenah te trditve je razlika statistično pomembna, vajenci so v večjem deležu izrazili, da jih poklic zanima, manjši delež med njimi je neopredeljenih.

Tabela 14: Poklic za katerega se šolam me zanima

Poklic, za katerega se šolam, me zanima.							
Status		Zelo drži	Drži	Deloma drži, deloma ne drži	Bolj ne drži, kot drži	V celoti ne drži	Skupaj
Dijaki	f	27	18	15	4	2	66
	f%	40,9	27,3	22,7	6,1	3,0	100,0
Vajenci	f	23	16	3	1	5	48
	f%	47,9	33,3	6,3	2,1	10,4	100,0
Skupaj	f	50	34	18	5	7	114
	f%	43,9	29,8	15,8	4,4	6,1	100,0

Pogoj za uporabo χ^2 -preizkusa ni bil izpolnjen, zato smo uporabili nadomestni Kullbackov preizkus. $2\hat{I} = 9,573$ ($g = 4$; $\alpha = 0,048$).

c) Trditev: *Raje se učim tako, da delam.*

Učenje z delom delo je bliže vajencem kot dijakom, pojavljajo se statistično pomembne razlike.

Tabela 15: Raje se učim tako, da delam

Raje se učim tako, da delam.							
Status		Zelo drži	Drži	Deloma drži, deloma ne drži	Bolj ne drži, kot drži	V celoti ne drži	Skupaj
Dijaki	f	18	21	13	10	4	66
	f%	27,3	31,8	19,7	15,2	6,1	100,0
Vajenci	f	25	15	3	1	4	48
	f%	52,1	31,3	6,3	2,1	8,3	100,0
Skupaj	f	43	36	16	11	8	114
	f%	37,7	31,6	14,0	9,6	7,0	100,0

Pogoj za uporabo χ^2 -preizkusa ni bil izpolnjen, zato smo uporabili nadomestni Kullbackov preizkus. $2\hat{I} = 14,581$ ($g = 4$; $\alpha = 0,006$).

4. *Kako so učitelji v osnovni šoli gledali na tvojo izbiro poklicnega izobraževanja?*

A. Vajenci

Tabela 16: Pogled učiteljev na vajenčevo odločitev za poklicno izobraževanje

Trditev	f	f%
Strinjali so se in me spodbujali.	31	64,6
Niso se zanimali za mojo izbiro.	14	29,2
Drugo:	3	6,3
Skupaj	48	100,0

Največ vajencev (64,6 %) je odgovorilo, da so se učitelji v osnovni šoli strinjali z njihovo izbiro za poklicno izobraževanje ter jih pri tem spodbujali. 14 ali 29,2 % vajencev je odgovorilo, da se učitelji niso zanimali za njihovo izbiro, nihče ni odgovoril, da učiteljem njihova izbira ni bila všeč. 3 dijaki (6,3 %) so izbrali odgovor drugo in ga pojasnili: ni jih zanimalo oziroma, da se o vajeniški obliki niso pogovarjali. Ta odgovor bi sicer lahko izbrali med ponujenimi, zato bi lahko rekli, da je dobra tretjina (35,4 %) vajencev odgovorila, da se učitelji za njego izbiro niso zanimali.

B. Dijaki

Tabela 17: Pogled učiteljev na dijakovo odločitev za poklicno izobraževanje

Trditev	f	f%
Strinjali so se in me spodbujali.	41	62,1
Niso se zanimali za mojo izbiro.	18	27,3
Moja izbira jim ni bila všeč.	4	6,1
Drugo:	3	4,5
Skupaj	66	100,0

Največ dijakov (62,1 %) je odgovorilo, da so se učitelji v osnovni šoli strinjali z njihovo izbiro za poklicno izobraževanje. 4 dijaki (6,1 %) so odgovorili, da učiteljem njihova izbira ni bila všeč.

5. Kako na tvojo izbiro poklicnega izobraževanja gledajo pri tebi doma?

A. Vajenci

Tabela 18: Pogled domačih na vaječovo odločitev za poklicno izobraževanje

Trditev	f	f%
Strinjali so se in me spodbujajo.	46	95,8
Ne zanimajo za mojo izbiro.	2	4,2
Skupaj	48	100,0

Večina vajencev (95,8 %) je odgovorila, da se pri njih doma strinjajo in jih spodbujajo pri poklicnem izobraževanju. Le 2 vaječva (4,2 %) sta odgovorila, da se domači ne zanimajo za njihovo izbiro, nihče ni odgovoril, da domačim njihova izbira ni všeč.

B. Dijaki

Tabela 19: Pogled domačih na dijakovo odločitev za poklicno izobraževanje

Trditev	f	f%
Strinjali so se in me spodbujajo.	57	86,4
Ne zanimajo za mojo izbiro.	1	1,5
Moja izbira jim ni bila všeč.	4	6,1

Trditev	f	f%
Drugo:	4	6,1
Skupaj	66	100,0

Večina dijakov (86,4 %) je odgovorila, da se pri njih doma strinjajo in jih spodbujajo pri poklicnem izobraževanju. 4 dijaki (6,1 %) so odgovorili, da domačim njihova izbira ni všeč.

Statistično pomembne razlike med dijaki in vajenci:

Starši vajencev statistično pomembno višje podpirajo izbiro poklicnega izobraževanja, kot starši dijakov.

Tabela 20: Pogled domačih na izbiro poklicnega izobraževanja pri dijakih in vajencih

Kako na tvojo izbiro poklicnega izobraževanja gledajo pri tebi doma?						
Status		Strinjajo se in me spodbujajo.	Ne zanimajo se za mojo izbiro.	Moja izbira jim ni všeč.	Drugo:	Skupaj
Dijaki	f	57	1	4	4	66
	f%	86,4	1,5	6,1	6,1	100,0
Vajenci	f	46	2	0	0	48
	f%	95,8	4,2	0,0	0,0	100,0
Skupaj	f	103	3	4	4	114
	f%	90,4	2,6	3,5	3,5	100,0

Pogoj za uporabo χ^2 -preizkusa ni bil izpolnjen, zato smo uporabili nadomestni Kullbackov preizkus. $2\hat{I} = 9,753$ ($g = 3$; $\alpha = 0,021$).

6. Kako na tvojo izbiro poklicnega izobraževanja gledajo prijatelji?

A. Vajenci

Tabela 21: Pogled prijateljev na vaječveo odločitev za poklicno izobraževanje

Trditev	f	f%
Strinjajo se in me spodbujajo.	37	77,1
Ne zanimajo se za mojo izbiro.	10	20,8
Drugo:	1	2,1
Skupaj	48	100,0

Večina vajencev (77,1 %) je odgovorila, da se njihovi prijatelji strinjajo in jih spodbujajo pri poklicnem izobraževanju. 10 vajencev ali 20,8 % je odgovorilo, da se prijatelji ne zanimajo za njihovo izbiro, nihče ni odgovoril, da prijateljem njihova izbira ni všeč. En vajenec je izbral odgovor drugo in ga pojasnil: »obliko vajeništva hočejo imeti tudi na drugih šolah in programih«.

B. Dijaki

Tabela 22: Pogled prijateljev na dijakovo odločitev za poklicno izobraževanje

Trditev	f	f%
Strinjajo se in me spodbujajo.	50	75,8
Ne zanimajo se za mojo izbiro.	10	15,2
Moja izbira jim ni všeč.	3	4,5
Drugo:	3	4,5
Skupaj	66	100,0

Tri četrtine dijakov (86,4 %) je odgovorilo, da se prijatelji strinjajo in jih spodbujajo pri poklicnem izobraževanju. 3 dijaki (4,5 %) so odgovorili, da prijateljem njihova izbira poklicnega izobraževanja ni všeč. En dijak je pod drugo odgovoril, da prijateljev »... ne zanima, kje in kako se izobražujem, brigajo se za svoje izobraževanja«.

7. *Kakšen odnos imajo v podjetjih do tebe in kakšno vzdušje prevladuje v podjetjih?*
8. *Ali te mentor ves čas usmerja in nadzoruje?*
9. *Ali mentor upošteva znanje, ki ga pridobiš v šoli?*
10. *Ali te mentor usmerja v naloge, ki so povezane s tvojim izobraževanjem, ali delaš večinoma pomožna dela, ki niso povezana s tvojim izobraževanje'*

A. Vajenci

Tabela 23: Delovna klima v vajeniških podjetjih

Trditev (N = 48)	Zelo drži		Drži		Deloma drži, deloma ne drži		Bolj ne drži kot drži		Ne drži	
	f	f%	f	f%	f	f%	f	f%	f	f%
V podjetju imajo do mene enak odnos kot do ostalih zaposlenih.	16	33,3	24	50,0	7	14,6	1	2,1	/	/
Večino časa sem prepuščen samemu sebi in lastni iznajdljivosti za delo.	4	8,3	9	18,8	18	37,5	8	16,7	9	18,8
Mentor me ves čas usmerja in nadzoruje moje delo.	10	20,8	18	37,5	15	31,3	3	6,3	2	4,2
Med zaposlenimi vlada prijetno vzdušje.	23	47,9	19	39,6	5	10,4	/	/	1	2,1
Mentor upošteva znanje, ki sem ga pridobil v šoli.	17	35,4	25	52,1	6	12,5	/	/	/	/
Mentor me usmerja v takšne naloge, ki so povezane z mojim	17	35,4	23	47,9	3	6,3	3	6,3	2	4,2

Trditev (N = 48)	Zelo drži		Drži		Deloma drži, deloma ne drži		Bolj ne drži kot drži		Ne drži	
	f	f%	f	f%	f	f%	f	f%	f	f%
izobraževanjem.										
Delam pomožna dela in dela, ki niso povezana z mojim izobraževanjem.	4	8,3	11	22,9	12	25,0	11	22,9	10	20,8

Največ vajencev je med ponujenimi trditvami glede dela in sodelavcev v podjetju najvišje ocenilo trditve:

- *Mentor upošteva znanje, ki sem ga pridobil v šoli.* – 87,5 % vajencev je navedlo da ta trditev zelo drži (35,4 %) oziroma drži (52,1 %).
- *Med zaposlenimi vlada prijetno vzdušje.* – 87,5% vajencev se je strinjalo, da ta trditev zelo drži (47,9.%) oziroma drži (39,6.%).
- *Mentor me usmerja v takšne naloge, ki so povezane z mojim izobraževanjem.* – 83,3% vajencev se je strinjalo, da ta trditev zelo drži (35,4.%) oziroma drži (47,9.%).
- *V podjetju imajo do mene enak odnos kot do ostalih zaposlenih.* – 83,3 % vajencev se je strinjalo, da ta trditev zelo drži (33,3 %) oziroma drži (50,0 %).

Z najvišjo oceno – zelo drži – je največ (23 ali 47,9 %) vajencev ocenilo trditev *Med zaposlenimi vlada prijetno vzdušje.*

Največ vajencev je z najnižjima ocenama (bolj ne drži kot drži oziroma v celoti ne drži) ocenilo trditvi:

- *Delam pomožna dela in dela, ki niso povezana z mojim izobraževanjem.* – 43,7 % vajencev ocenjuje, da ta trditev bolj ne drži kot drži (22,9 %) oziroma v celoti ne drži (20,8 %).
- *Večino časa sem prepuščen samemu sebi in lastni iznajdljivosti za delo* – 35,5 % vajencev ocenjuje, da ta trditev bolj ne drži kot drži (16,7 %) oziroma v celoti ne drži (18,8 %).

Zanimivo je, da večina tistih, ki trdijo, da so večino časa prepuščeni sami sebi in lastni iznajdljivosti, hkrati trdi, da jih mentor nadzoruje in usmerja njihovo delo. Križna tabela v nadaljevanju pokaže da so bili pri odgovorih nekonsistentni. Tisti, ki so trdili, da so prepuščeni sami sebi, so hkrati večinoma navedli, da drži, oziroma zelo drži, da jih mentor usmerja in nadzoruje njihovo delo.

B. Dijaki

Odgovarjali so samo dijaki, ki so pri vprašanju (ali si že bil na PUD-u) izbrali odgovor »da« (N = 23).

Tabela 24: Delovna klima v podjetjih, kjer so dijaki na PUD-u

Trditev (N = 23)	Zelo drži		Drži		Deloma drži, deloma ne drži		Bolj ne drži kot drži		Ne drži	
	f	f%	f	f%	f	f%	f	f%	f	f%
V podjetju imajo do mene enak odnos kot do ostalih zaposlenih.	10	43,5	7	30,4	3	13,0	2	8,7	1	4,3
Večino časa sem prepuščen samemu sebi in lastni iznajdljivosti za delo.	5	21,7	9	39,1	4	17,4	5	21,7	0	0
Mentor me ves čas usmerja in nadzoruje moje delo.	4	17,4	12	52,2	3	13,0	3	13,0	1	4,3
Med zaposlenimi vlada prijetno vzdušje.	10	43,5	8	34,8	2	8,7	2	8,7	1	4,3
Mentor upošteva znanje, ki sem ga pridobil v šoli.	8	34,8	11	47,8	8	8,7	1	4,3	1	4,3
Mentor me usmerja v takšne naloge, ki so povezane z mojim izobraževanjem.	9	39,1	10	43,5	3	13,0	0	0	1	4,3
Delam pomožna dela in dela, ki niso povezana z mojim izobraževanjem.	6	26,1	6	26,1	6	26,1	2	8,7	3	13,0

Največ dijakov je med ponujenimi trditvami glede dela in sodelavcev v podjetju najvišje ocenilo trditve:

- *Mentor upošteva znanje, ki sem ga pridobil v šoli.* – 82,6 % dijakov je navedlo da ta trditev zelo drži (34,8 %) oziroma drži (47,8 %).
- *Mentor me usmerja v takšne naloge, ki so povezane z mojim izobraževanjem.* – 82,6 % dijakov se je strinjalo, da ta trditev zelo drži (39,1 %) oziroma drži (43,5 %).
- *Med zaposlenimi vlada prijetno vzdušje.* – 78,3 % dijakov se je strinjalo, da ta trditev zelo drži (43,5 %) oziroma drži (34,8 %).
- *V podjetju imajo do mene enak odnos kot do ostalih zaposlenih.* – 73,9 % dijakov se je strinjalo, da ta trditev zelo drži (43,5 %) oziroma drži (30,4 %).

Z najvišjo oceno – zelo drži – je največ (10 ali 43,5 %) dijakov ocenilo trditvi *V podjetju imajo do mene enak odnos kot do ostalih zaposlenih.* in *Med zaposlenimi vlada prijetno vzdušje.*

Največ dijakov (5 ali 21,7 %) je z najnižjima ocenama (bolj ne drži kot drži (8,7 %) oziroma v celoti ne drži (13,0 %)) ocenilo postavko: *Delam pomožna dela in dela, ki niso povezana z mojim izobraževanjem.* ter postavko *Večino časa sem prepuščen samemu sebi in lastni iznajdljivosti za delo.* (21,7 % dijakov je navedlo, da to bolj ne drži kot drži).

Zanimivo je, da je velik delež dijakov trdil, da so večino časa prepuščeni sami sebi in lastni iznajdljivosti, hkrati pa so trdili, da jih mentor nadzoruje in usmerja njihovo delo. Križna tabela

v nadaljevanju pokaže da so bili pri odgovorih nekonsistentni. Tisti, ki so trdili, da so prepuščeni sami sebi, so hkrati v velikem deležu navedli, da drži, oziroma zelo drži, da jih mentor usmerja in nadzoruje njihovo delo.

Statistično pomembne razlike med dijaki in vajenci:

a) Trditev: *Večino časa sem prepuščen samemu sebi in lastni iznajdljivosti za delo.*

Vajenci v večjem deležu trdijo, da niso prepuščeni sami sebi kot dijaki.

Tabela 25: *Večino časa sem prepuščen samemu sebi in lastni iznajdljivosti.*

Večino časa sem prepuščen samemu sebi in lastni iznajdljivosti za delo.							
Status		Zelo drži	Drži	Deloma drži, deloma ne drži	Bolj ne drži kot drži	V celoti ne drži	Skupaj
Dijaki	f	5	9	4	5	0	23
	f%	21,7	39,1	17,4	21,7	0,0	100,0
Vajenci	f	4	9	18	8	9	48
	f%	8,3	18,8	37,5	16,7	18,8	100,0
Skupaj	f	9	18	22	13	9	71
	f%	12,7	25,4	31,0	18,3	12,7	100,0

Pogoj za uporabo χ^2 -preizkusa ni bil izpolnjen, zato smo uporabili nadomestni Kullbackov preizkus. $2\hat{I} = 13,929$ ($g = 4$; $\alpha = 0,008$).

III. Komunikacija in sodelovanje

1. *Katera oseba ali osebe ti najbolj pomaga/jo, če imaš v zvezi z vajeništvom vprašanja? Vajenci so lahko izbrali največ 3 odgovore.*

A. Vajenci

Tabela 26: *Osebe, ki so vajencem v pomoč pri izvajanju vajeništva*

Katera oseba ali osebe ti najbolj pomaga/jo, če imaš v zvezi z vajeništvom vprašanja?	f	f% (od veljavnih N = 48)
Mentor v podjetju.	41	85,4
Sodelavci v podjetju.	23	47,9
Obrtno-podjetniška zbornica ali Gospodarska zbornica.	2	4,2
Organizator praktičnega usposabljanja v šoli.	6	12,5
Svetovalni delavec v šoli.	6	12,5
Razrednik.	17	22,9
Starši.	17	22,9

Vajenci dobijo največ odgovorov glede vajeništva v podjetju, in sicer od mentorja (85,4 %

vajencev) in od sodelavcev v podjetju (47,9 %). Drug najbolj pomemben vir informiranja so razrednik in starši (22,9 %). Organizator praktičnega usposabljanja v šoli in svetovalni delavec v šoli je na voljo za vprašanja 6 ali 12,5 % vajencem. 2 vajenca sta navedla, da se z vprašanji obračata tudi na zbornici.

IV. Podporni dokumenti in nekateri vidiki izvajanja vajeništva

1. *Ali veš, da obstaja načrt izvajanja vajeništva, v katerem je opredeljeno, kaj se moraš naučiti v šoli in kaj v podjetju?*

A. Vajenci

Tabela 27: Poznavanje NIV-a

Ali veš, da obstaja načrt izvajanja vajeništva, v katerem je opredeljeno, kaj se moraš naučiti v šoli in kaj v podjetju?	f	f%
Da	33	68,8
Ne	15	31,3
Skupaj	48	100,0

Približno dve tretjini vajencev ve za obstoj NIV-a. Te vajence smo vprašali še:

2. *Kako si seznanjen z vsebino NIV-a?*

A. Vajenci

Tabela 28: Seznanjenost z NIV-om

Kako si seznanjen z vsebino NIV?	f	f%
Prebral sem in se poglobil v vse, kar je napisano v mojem načrtu izvajanja vajeništva.	11	33,3
Na hitro sem prebral in približno vem, kaj je napisano v mojem načrtu izvajanju vajeništva.	22	66,7
Skupaj.	33	100,0

22 ali 66,7 % vajencev je odgovorilo, da so na hitro prebrali NIV in približno vedo, kaj je napisano v njem. 11 ali 33,3 % vajencev pa pravi, da so prebrali in se poglobili v vse, kar je napisano v njihovem NIV-u.

3. Si lahko sodeloval pri nastajanju NIV-a?

A. Vajenci

Tabela 29: Sodelovanje pri nastajanju NIV-a

Si lahko sodeloval pri nastajanju NIV-a?	f	f%
Da	12	36,4
Ne	21	63,6
Skupaj	33	100,0

12 ali 36,4 % vajencev je sodelovalo pri nastajanju NIV, 63,6 % pa ne. Preverili smo, ali so tisti, ki so sodelovali pri nastajanju svojega načrta, tudi bolj seznanjeni z vsebino, vendar temu ni tako.

4. Bi si želel biti v prihodnje vključen v pripravo načrta izvajanja vajeništva?

A. Vajenci

Tabela 30: Želja po sodelovanju pri nastajanju NIV-a

Bi si želel biti v prihodnje vključen v pripravo NIV-a?	f	f%
Da	23	47,9
Ne	7	14,6
Ne vem	18	37,5
Skupaj	48	100,0

Malo manj kot polovica vajencev (23 ali 47,9 %) bi si želelo biti vključenih v pripravo NIV-a, 18 ali 37,5 % vajencev je glede tega vprašanja neopredeljenih.

Tabela 31: Korelacija med tem, ali so vajenci lahko sodelovali pri nastajanju NIV-a ter ali si tega želijo v prihodnje.

Si lahko sodeloval pri nastajanju NIV-a?		Bi si želel biti v prihodnje vključen v pripravo NIV-a?			Skupaj
		Da	Ne	Ne vem	
Da	f	9	1	2	12
	f%	75,0	8,3	16,7	100,0
Ne	f	6	5	10	21
	f%	28,6	23,8	47,6	100,0
Skupaj	f	15	6	12	33
	f%	45,5	18,2	36,4	100,0

$2\bar{I} = 6,851$ ($g = 2$; $\alpha = 0.033$)

Razlika med tistimi, ki so lahko sodelovali pri nastajanju svojega načrta izvajanja vajeništva in tistimi, ki niso, je statistično pomembna glede želje, ali bi hoteli biti v prihodnje vključeni v pripravo načrta izvajanja vajeništva. Tri četrtine tistih, ki so bili vključeni, bi si želeli sodelovati

še naprej, medtem ko je skoraj polovica vajencev, ki niso bili vključeni v pripravo svojega načrta, izbrala odgovor »ne vem« pri vprašanju, ali bi si želeli biti v prihodnje vključeni v pripravo načrta izvajanja vajeništva.

5. *Kako usklajuješ delo v podjetju in učenje v šoli?*

A. Vajenci

Tabela 32: Usklajevanja dela v podjetju in učenja v šoli pri vajencih

Kako usklajuješ delo v podjetju in učenje v šoli?	f	f%
Zdi se mi, da je prehajanje iz podjetja v šolo dobro organizirano, zato s tem nimam posebnih težav.	44	91,7
Prehajanje zahteva od mene veliko usklajevanja med mentorjem v podjetju in obveznostmi za šolo.	4	8,3
Skupaj	48	100,0

Večina vajencev (44 ali 91,7 %) je menja, da je prehajanje iz podjetja v šolo dobro organizirano in da zato s tem nimajo posebnih težav. 4 vajenci (8,3 %) pa so mnenja, da zahteva prehajanja med šolo in podjetjem od njih veliko usklajevanja.

B. Dijaki

Tabela 33: Usklajevanje dela v podjetju in učenja v šoli pri dijakih

Kako usklajuješ delo v podjetju in učenje v šoli?	f	f%
Zdi se mi, da je prehajanje iz podjetja v šolo dobro organizirano, zato s tem nimam posebnih težav.	20	87,0
Drugo.	3	13,0
Skupaj	23	100,0

Večina dijakov (20 ali 87,0 %) meni, da je prehajanje iz podjetja v šolo dobro organizirano in da s tem nimajo posebnih težav. 3 dijaki so izbrali odgovor drugo, vendar odgovora vsebinsko niso pojasnili.

Statistično pomembne razlike med dijaki in vajenci:

Vajenci v večjem deležu izražajo, da je prehajanje med podjetjem in šolo dobro organizirano kot to navajajo dijaki.

Tabela 34: Usklajevanja dela v podjetju in učenja v šoli pri dijakih in vajencih

Kako usklajuješ delo v podjetju in učenje v šoli?					
Status		Zdi se mi, da je prehajanje iz podjetja v šolo dobro organizirano, zato s tem nimam posebnih težav.	Prehajanje zahteva od mene veliko usklajevanja med mentorjem v podjetju in obveznostmi za šolo.	Drugo:	Skupaj
Dijaki	f	20	0	3	23
	f%	87,0	0,0	13,0	100,0
Vajenci	f	44	4	0	48
	f%	91,7	8,3	0,0	100,0
Skupaj	f	64	4	3	71
	f%	90,1	5,6	4,2	100,0

Pogoj za uporabo χ^2 -preizkusa ni bil izpolnjen, zato smo uporabili nadomestni Kullbackov preizkus. $2\hat{I} = 9,933$ ($g = 2$; $\alpha = 0,007$)

6. Si zadovoljen z višino vajeniške nagrade?

A. Vajenci

Tabela 35: Zadovoljstvo z vajeniško nagrado

Si zadovoljen z višino vajeniške nagrade?	f	f%
Da	29	60,4
Ne	16	33,3
Drugo	3	6,3
Skupaj	48	100,0

Približno dve tretjini vajencev (60,4 %) je zadovoljnih z višino vajeniške nagrade. Preostalih 33,3 % vajencev ni zadovoljnih. 3 vajenci so izbrali odgovor drugo, samo en vajenec je odgovor vsebinsko pojasnil, in sicer pravi, da bi nagrada lahko bila višja.

7. Je finančna nagrada vplivala na tvojo odločitev glede izbire izobraževanja v vajeniški obliki?

A. Vajenci

Tabela 36: Vpliv nagrade na odločitev za vpis v vajeništvo

Je finančna nagrada vplivala na tvojo odločitev glede izbire izobraževanja v vajeniški obliki?	f	f%
Ni vplivala, ker se želim predvsem dobro usposobiti za poklic.	24	50,0
Ni vplivala, ker lahko več zaslužim z delom prek napotnice.	6	12,5
O finančni nagradi nisem razmišljal.	4	8,3
Je vplivala, ker je finančna nagrada zame pomembna.	13	27,1
Drugo: en dijak je odgovoril: vplivala je zelo malo	1	2,1
Skupaj.	48	100,0

Kar polovica vajencev pravi, da nagrada ni vplivala na njihovo odločitev glede izbire izobraževanja v vajeniški obliki. Ti pravijo, da se želijo predvsem dobro usposobiti za poklic. 12,5 % vajencev pravi, da ni vplivala, ker lahko več zaslužijo z delom prek napotnice. 4 vajenci (8,3 %) o finančni nagradi niso razmišljali. Le 13 vajencev ali 27,1 % je odgovorilo, da je finančna nagrada vplivala na njihovo odločitev glede izbire izobraževanja v vajeniški obliki.

8. Če bi se ponovno vpisal v prvi letnik, kam bi se vpisal?

A. Vajenci

Tabela 37: Morebitna ponovna odločitev za poklicno izobraževanje pri vajencih

Če bi se ponovno vpisal v prvi letnik, kam bi se vpisal?	f	f%
V isti program z vajeniško obliko izobraževanja.	44	91,7
Izbral bi drug program poklicnega izobraževanja na isti šoli.	3	6,3
Izbral bi drug program poklicnega izobraževanja na drugi šoli.	1	2,1
Skupaj	48	100,0

Velika večina 44 ali 91,7 % vajencev bi se ob morebitnem vpisu ponovno odločili za isti program v vajeniški izvedbi. Le 4 vajenci se ne bi več odločili za vajeništvo, od tega bi 3 izbrali drug program poklicnega izobraževanja na isti šoli, en vajenec pa bi izbral drug program poklicnega izobraževanja na drugi šoli.

B. Dijaki

Tabela 38: Morebitna ponovna odločitev za poklicno izobraževanje pri dijakih

Če bi se ponovno vpisal v prvi letnik, kam bi se vpisal?	f	f%
V isti program z vajeniško obliko izobraževanja.	17	25,8
V isti program v šolsko obliko izobraževanja.	31	47,0

Če bi se ponovno vpisal v prvi letnik, kam bi se vpisal?	f	f%
Izbral bi drug program poklicnega izobraževanja na isti šoli.	7	10,6
Izbral bi drug program poklicnega izobraževanja na drugi šoli.	10	15,2
Drugo:	1	1,5
Skupaj	66	100,0

Približno tri četrtine dijakov bi se ob ponovnem odločanju o vpisu v poklicno izobraževanje vpisalo v enak program poklicnega izobraževanja, od tega bi se jih 17 oziroma 25,8 % vpisalo raje v vajeniško izvedbo programa, 31 oziroma 47,0 % pa enako kot doslej, v šolsko izvedbo programa. 83,4 % dijakov bi se ponovno vpisalo v isto poklicno šolo, od tega bi jih 15,2 % izbralo drugi program. En dijak je izbral odgovor drugo in ga vsebinsko pojasnil: »Ne bi se vpisal.«.

9. Zakaj ne bi več izbral vajeniške oblike?

A. Vajenci

Tabela 39: Morebitna ponovna odločitev za poklicno izobraževanje pri vajencih

Če bi se ponovno vpisal v prvi letnik, kam bi se vpisal?	f	f%
V isti program z vajeniško obliko izobraževanja.	44	91,7
Izbral bi drug program poklicnega izobraževanja na isti šoli.	3	6,3
Izbral bi drug program poklicnega izobraževanja na drugi šoli.	1	2,1
Skupaj	48	100,0

Velika večina 44 ali 91,7 % vajencev bi se ob morebitnem vpisu ponovno odločili za isti program v vajeniški izvedbi. Le 4 vajenci se ne bi več odločili za vajeništvo, od tega bi 3 izbrali drug program poklicnega izobraževanja na isti šoli, en vajenec pa bi izbral drug program poklicnega izobraževanja na drugi šoli.

Vajenci so lahko izbrali največ 3 odgovore.

Tabela 40: Vzroki, da vajenci ob ponovnem vpisu ne bi več izbrali vajeniške oblike

Zakaj ne bi več izbral vajeniške oblike?	f
Pričakoval sem boljše odnose v podjetju.	1
Pričakoval sem več podpore mentorja.	1
Pričakoval sem boljše plačilo.	1
Pričakoval sem, da se bom v podjetju več naučil.	/
Pričakoval sem več podpore šole pri dogovarjanju, kaj se moram pri delodajalcu naučiti.	2
Drugo: Drug poklic mi bolj ustreza.	1

2 vajenca sta pričakovala več podpore šole pri dogovarjanju, kaj se morata pri delodajalcu naučiti. Po en vajenec pa: pričakoval sem boljše odnose v podjetju, pričakoval sem več podpore mentorja, pričakoval sem boljše plačilo in drug poklic mi bolj ustreza.

Statistično pomembna razlika med vajenci in dijaki:

Vajenci so statistično pomembno bolj zadovoljni s svojo izbiro kot dijaki – skoraj vsi bi se ponovno odločili za isti program in vajeniško obliko.

Tabela 41: Morebitna ponovna odločitev za poklicno izobraževanje pri dijakih in vajencih

Če bi se ponovno vpisal v prvi letnik, kam bi se vpisal?							
Status		V isti program z vajeniško obliko izobraževanja.	V isti program v šolsko obliko izobraževanja.	Izbral bi drug program poklicnega izobraževanja na isti šoli.	Izbral bi drug program poklicnega izobraževanja na drugi šoli.	Drugo:	Skupaj
Dijaki	f	17	31	7	10	1	66
	f%	25,8	47,0	10,6	15,2	1,5	100,0
Vajenci	f	44	0	3	1	0	48
	f%	91,7	0,0	6,3	2,1	0,0	100,0
Skupaj	f	61	31	10	11	1	114
	f%	53,5	27,2	8,8	9,6	0,9	100,0

1. Bi nam želel/a glede vajeništva še kaj sporočiti?

A. Vajenci

Bi nam želel/a glede vajeništva še kaj sporočiti?
Lahko bi dobili večjo nagrado, saj pa delamo kot vsi ostali, ki so tam zaposleni.
Ne.
Načrt izvajanja vajeništva je čisto preveč zakompliciran.
Najboljše - Dejte to se naprej delat. Lp.
Naslednje leto pričakujem /upam na boljšo organiziranost.
Ne.
Ne.
Ne.
Ne, hvala.
Ne.
Nič.
Nič.
Rada bi samo rekla, da meni vajeniška oblika zelo dobro pripada glede na moj poklic, ki si ga bom izbrala.
Super je.
Upam da bo se zelo dolgo časa obstajal, ker je v Sloveniji premalo prakse in preveč teorije.

Bi nam želel/a glede vajeništva še kaj sporočiti?
Vajeništvo je zame super. Veliko novega sem se naučil, upam da se bom v prihodnje še več. Zato mislim, da bi moral vsak poklic imeti vajeništvo.
Večjo nagrado.
Višjo nagrado, manj pisanja dnevnikov.
Z vajeništvom sem zelo zadovoljen. Vse super!
Zivjooo.

Nazadnje smo še vajence povprašali, če bi nam želeli kaj sporočiti. Odgovorilo je 20 od 48 vajencev, od tega jih je sicer 8 napisalo, da ne želijo sporočiti ničesar. Trije vajenci so izpostavili, da bi si želeli višjo nagrado. Eden vajenec ni bil zadovoljen z organizacijo. Enemu vajencu se NIV zdi preveč zakompliciran. Šest vajencev pa je izpostavilo svoje zadovoljstvo z vajeniško obliko izobraževanja.

3 ZAKLJUČEK

V raziskavi je sodelovalo 48 vajencev, ki so v šolskem letu 2017/18 bili vpisani v 1. letnik vajeniških programov poklicnega izobraževanja (Gastronomske in hotelske storitve, Mizar, Oblikovalec kovin – orodjar) ter 66 dijakov, ki so bili vpisani v iste izobraževalne programe, vendar v šolsko obliko.

V tem zaključnem poglavju poročila rezultate povzemamo glede na vsebinske sklope:

- I. Motiviranje podjetij in kandidatov za vajeništvo**
- II. Vodenje kariere, karierno usmerjanje in odnos do vajeništva**
- III. Komunikacija in sodelovanje**
- IV. Podporni dokumenti in nekateri vidiki izvajanja vajeništva.**

Pri prvem vsebinskem sklopu *Motiviranje podjetij in kandidatov za vajeništvo* smo dijake in vajence povprašali, kako so jih na OŠ informirali o možnostih izobraževanja v SŠ. Največ tako dijakov (78,8 %), kot vajencev (68,8 %) je odgovorilo, da so jim različne srednješolske programe predstavili v okviru razrednih ur. Dijaki so še navedli, da so jim predstavili portal Mojaizbira.si (27,3 %), da so lahko obiskali podjetja (25,8 %) ter da so enkrat imeli osebno svetovanje v šolski svetovalni službi (21,2 %). Tudi vajenci navajajo svetovanje v svetovalni službi (29,2 %) in obiske podjetij (27,1 %) ter seznanitev s portalom Mojaizbira.si.

Vajence smo še vprašali, kje so izvedeli o možnosti vpisa v vajeniško obliko poklicnega izobraževanja. Največ (62,5 %) vajencev je za to obliko izobraževanja izvedelo na informativnih dnevih. Dobro tretjino (35,4 %) vajencev so seznanili starši, dobro četrtino (27,1%) pa svetovalni delavci na šolah.

Od vajeništva pa vajenci v največji meri pričakujejo dobro praktično usposobljenost (91,7 %), malo več kot polovica jih pričakuje plačilo za svoje delo (62,5 %) in zaposlitev po zaključku izobraževanja (58,3 %).

Pri drugem vsebinskem sklopu *Vodenje kariere, karierno usmerjanje in odnos do vajeništva* smo tako vajence kot dijake vprašali, ali so imeli možnost spoznati različne poklice. Pritrdilno je odgovorilo 93,9 % dijakov in 83,3 % vajencev. Vajence in dijake, ki so imeli to možnost, so z različnimi poklici najpogosteje seznanili starši in sorodniki (65,0 % oz. 75,8 %).

Vajence in dijake smo nato vprašali, kdo je vplival na njihovo odločitev za vpis v poklicno izobraževanje. Med ponujenimi trditvami so vajenci najvišje ocenili trditve, da bodo za delo pri delodajalcu prejeli plačilo, da se jim vajeniška oblika zdi bolj zanimiva kot šolska ter da jih zanima poklic, za katerega se izobražujejo. Dijaki so najpogosteje izbrali trditev, da jih zanima poklic, za katerega se izobražujejo ter da so jim predlagali starši oz. sorodniki. Statistično pomembne razlike so se pojavile pri ocenah naslednjih trditev:

- *V OŠ so mi predlagali.* – dobrih 40,0 % vajencev se je izreklo, da jim v OŠ niso predlagali izbire poklica, medtem ko se je tako izreklo manj dijakov (15,2 %).
- *Poklic za katerega se šolam me zanima.* – vajenci so v večjem deležu izrazili, da jih poklic zanima, kot dijaki.
- *Raje se učim, kot da delam.* – vajenci so to trditev izbrali v večji meri kot dijaki.

Raziskali smo tudi odnos do poklicnega izobraževanja, v šolski ali vajeniški obliki, kot ga

dijaki in vajenci doživljajo s strani pomembnih drugih: dve tretjini (62,1 % - dijaki; 64,6 % - vajenci) tako dijakov kot vajencev je poročalo, da so se učitelji z njihovo izbiro strinjali. Tako dijaki (86,4 %), kot vajenci (95,8 %) imajo spodbudo v domačem okolju in med prijatelji (75,8% - dijaki; 77,1 % - vajenci).

Zanimala nas je tudi delovna klima v podjetjih. Vajenci pravijo, da med zaposlenimi vlada prijetno vzdušje, da mentor upošteva njihovo znanje, ki ga pridobijo v šoli ter da se v podjetju počutijo enakovredni ostalim zaposlenim. Tudi dijaki poročajo o prijetnem vzdušju med zaposlenimi, o enakovrednih odnosih, o tem, da mentor upošteva njihovo znanje pridobljeno v šoli ter da jih usmerja v take naloge, ki so povezane z njihovim izobraževanjem.

Pri tretjem vsebinskem sklopu **Komunikacija in sodelovanje**, na katerega so odgovarjali le vajenci, smo želeli izvedeti, kdo vajencem svetuje v primeru vprašanj. Zanimivo je, da so najpogosteje izbrali mentorja (85,4 %) oz. ostale zaposlene v podjetju (47,9 %).

Pri zadnjem vsebinskem sklopu **Podporni dokumenti in nekateri vidiki izvajanja vajeništva**, smo vaje vprašali ali poznajo sam obstoj NIV-a, ali so seznanjeni z njegovo vsebino, so morda lahko sodelovali pri njegovem nastajanju ter ali bi si tega želeli v prihodnje. Vajenci v večini vedo, da NIV obstaja (68,8 %), v vsebino NIV-a se je poglobila tretjina vajencev, dve tretjini sta ga prebrali bolj na hitro in približno vesta, kaj je v njem zapisano. Večina vajencev (63,6 %) pri nastajanju NIV-a ni sodelovala. Slaba polovica vajencev (47,9 %) bi v prihodnje želela biti vključena v pripravo NIV-a, dobra tretjina pa o tem ni odločena.

Tako vaje kot dijake smo povprašali, kako jim gre usklajevanje dela v podjetju in učenja v šoli. Večina vajencev (91,7 %) in dijakov (87,0 %) meni, da je prehajanje iz podjetja v šolo dobro organizirano in jim to ne povzroča težav. Med obema skupina intervjuvanih so se pokazale statistično pomembne razlike, in sicer vajenci v večji meri izražajo, da je prehajanje iz podjetja v šolo dobro organizirano ter da jim to ne povzroča težav, kot dijaki.

Dotaknili smo še se vprašanja vajeniške nagrade – ali so vajenci z njo zadovoljni ter ali je slednja vplivala na njihovo odločitev za izbiro vajeniške oblike izobraževanja. Slabi dve tretjini (60,4 %) vajencev je z njo zadovoljna in večina jih trdi, da ni imela vpliva na njihovo odločitev glede izbire vajeniške oblike izobraževanja.

Tako vaje kot dijake smo vprašali, ali bi izbiro glede poklicnega izobraževanja ponovili, če bi se še enkrat odločali zanjo. Vajenci bi se v veliki večini (91,7 %) še enkrat odločili za vajeniško obliko izobraževanja, prav tako bi večina dijakov (47,0 %) izbrala šolsko obliko. Pri zadovoljstvu z izbiro nadaljnega izobraževanja so se tudi pokazale statistično pomembne razlike, saj so vajenci v večji meri izrazili zadovoljstvo s svojo izbiro, kot dijaki.

Vaje smo povprašali, ali bi še nam želeli kaj sporočiti. Izpostavljamo naslednje odgovore, ki kažejo veliko mero zadovoljstva z vajeništvom:

- *»Dejte to še naprej delat!«*
- *»Vajeništvo je zame super. Veliko novega sem se naučil, upam, da se bom v prihodnje še več. Zato mislim, da bi moral vsak poklic imeti vajeništvo.«*
- *»Z vajeništvom sem zelo zadovoljen. Vse super!«*

4 VIRI IN LITERATURA

- Zakon o vajeništvu (Ur. l. RS 25/17).

5 PRILOGE

5.1 PRILOGA D: Anketni vprašalnik za vajence

Letnik rojstva

Spol

Šola

Program

1. Kako so te na osnovni šoli informirali o možnostih izobraževanja v srednji šoli? Izbereš lahko **največ 3 odgovore**, ki najbolj veljajo zate.

- a) V okviru razredne ure so nam predstavili različne srednješolske programe.
- b) Enkrat sem imel osebno svetovanje v svetovalni službi.
- c) Večkrat sem imel osebno svetovanje v svetovalni službi.
- d) Šola je organizirala obiske podjetij.
- e) V šoli so nam predstavili portal Moja izbira.si.
- f) Obiskal sem karierno središče na Zavodu RS za zaposlovanje.
- g) Drugo: napiši, kaj _____

2. Si imel/a v okviru priprave na izbiro nadaljnjega izobraževanja možnost spoznati različne poklice? Izberi ustrezen odgovor.

- a) Da
- b) Ne

Če izbere da:

2a) Kdo te je seznanil s temi poklici? Izbereš lahko **največ 3 odgovore**, ki najbolj veljajo zate.

- a) Svetovalni delavec na šoli.
- b) Razrednik.
- c) Učitelj.
- d) Starši in sorodniki.
- e) Prijatelji.
- f) Obiskal/a sem podjetje.
- g) Na spletu.
- h) Na televiziji.
- i) Drugo: napiši, kaj _____

3. Kje si izvedel/a o možnosti, da se vpišeš v vajeniško obliko poklicnega izobraževanja? Izbereš lahko **največ 3 odgovore**, ki najbolj veljajo zate.

- a) V osnovni šoli me je seznanil svetovalni delavec.
- b) V osnovni šoli me je seznanil učitelj.
- c) Na informativnem dnevu.
- d) Na dogodkih Obrtno-podjetniške in Gospodarske zbornice.
- e) V časopisu.
- f) Na Televiziji ali radiju.

- g) Na spletu.
- h) Starši so mi povedali.
- i) Prijatelji so mi povedali.
- j) Delodajalec me je seznanil.
- k) Drugo: napiši, kaj _____

4. Kaj je vplivalo oziroma kdo je vplival na tvojo odločitev, da se vpišeš v vajeniško obliko poklicnega izobraževanja? **Vsako trditev oceni na 5 stopenjski lestvici**, pri čemer pomeni 5 – Zelo drži, 4 – Drži, 3 – Deloma drži, deloma ne drži, 2 – Bolj ne drži, kot drži, 1 – V celoti ne drži

- a) Želim se čim hitreje zaposliti.
- b) Vajeniška oblika se mi zdi bolj zanimiva kot šolska.
- c) V osnovni šoli so mi predlagali.
- d) Starši (sorodniki) so mi predlagali.
- e) Poklic, za katerega se šolam, me zanima.
- f) Raje se učim tako, da delam.
- g) Za delo pri delodajalcu bom prejel plačilo.
- h) V osnovni šoli sem imel nizke ocene.
- i) Poklicna šola je v bližini mojega doma.

5. Kako so učitelji v osnovni šoli gledali na tvojo izbiro poklicnega izobraževanja v vajeniško obliki? Izberi **en** ustrezen odgovor.

- a) Strinjali so se in me spodbujali.
- b) Niso se zanimali za mojo izbiro.
- c) Moja izbira jim ni bila všeč.
- d) Drugo: napiši, kaj _____

6. Kako na tvojo izbiro poklicnega izobraževanja v vajeniški obliki gledajo pri tebi doma? Izberi **en** ustrezen odgovor.

- a) Strinjajo se in me spodbujajo.
- b) Ne zanimajo se za mojo izbiro.
- c) Moja izbira jim ni všeč.
- d) Drugo: napiši, kaj _____

7. Kako na tvojo izbiro poklicnega izobraževanja v vajeniški obliki gledajo prijatelji? Izberi **en** ustrezen odgovor.

- a) Strinjajo se in me spodbujajo.
- b) Ne zanimajo se za mojo izbiro.
- c) Moja izbira jim ni všeč.
- d) Drugo: napiši, kaj _____

8. V tabeli so navedene nekatere trditve, povezane s tvojim delom in sodelavci v podjetju. **Vsako trditev oceni na 5 stopenjski lestvici**, pri čemer pomeni 5 – Zelo drži, 4 – Drži, 3 – Deloma drži, deloma ne drži, 2 – Bolj ne drži, kot drži, 1 – V celoti ne drži

- a) V podjetju imajo do mene enak odnos kot do ostalih zaposlenih.
- b) Večino časa sem prepuščen samemu sebi in lastni iznajdljivosti za delo.
- c) Mentor me ves čas usmerja in nadzoruje moje delo.

- d) Med zaposlenimi vlada prijetno vzdušje.
- e) Mentor upošteva znanje, ki sem ga pridobil v šoli.
- f) Mentor me usmerja v takšne naloge, ki so povezane z mojim izobraževanjem.
- g) Delam pomožna dela in dela, ki niso povezana z mojim izobraževanjem.

9. Kako usklajuješ delo v podjetju in učenje v šoli? Izberi **en** odgovor.

- a) Zdi se mi, da je prehajanje iz podjetja v šolo dobro organizirano, zato s tem nimam posebnih težav.
- b) Prehajanje zahteva od mene veliko usklajevanja med mentorjem v podjetju in obveznostmi za šolo.
- c) Drugo: napiši, kaj _____

10. Kaj pričakuješ od vajeništva? Izbereš lahko **največ 3 odgovore**, ki najbolj veljajo zate.

- a) Dobro praktično usposobljenost.
- b) Zaposlitev po zaključku izobraževanja.
- c) Manj učenja v šoli.
- d) Plačilo za moje delo.
- e) Bolj zanimivo šolanje.
- f) Nič posebnega.
- g) O tem ne razmišljam.

11. Katera oseba ali osebe ti najbolj pomaga/jo, če imaš v zvezi z vajeništvom vprašanja? Izbereš lahko **največ 3 odgovore**, ki najbolj veljajo zate.

- a) Mentor v podjetju
- b) Sodelavci v podjetju
- c) Obrtno-podjetniška ali Gospodarska zbornica
- d) Organizator praktičnega usposabljanja v šoli
- e) Svetovalni delavec v šoli
- f) Razrednik
- g) Starši

12. Ali veš, da obstaja načrt izvajanja vajeništva, v katerem je opredeljeno, kaj se moraš naučiti v šoli in kaj v podjetju? Izberi **en** odgovor.

- a) Da.
- b) Ne.

Če da:

12a) Kako si seznanjen z vsebino načrta? Izberi **en** odgovor.

- a) Prebral sem in se poglobil v vse, kar je napisano v mojem načrtu izvajanja vajeništva.
- b) Na hitro sem prebral in približno vem, kaj je napisano v mojem načrtu izvajanja vajeništva.
- c) Nisem prebral mojega načrta izvajanja vajeništva, ker mi bodo že v podjetju in šoli povedali, kar moram vedeti.

12b) Si lahko sodeloval pri nastajanju tega načrta? Izberi **en** odgovor.

- a) Da.

b) Ne.

12c) Bi si želel biti v prihodnje vključen v pripravo načrta izvajanja vajeništva? Izberi **en** odgovor.

- a) Da.
- b) Ne.
- c) Ne vem.

13. Si zadovoljen z višino vajeniške nagrade? Izberi **en** odgovor.

- a) Da.
- b) Ne.
- c) Drugo: napiši, kaj _____

14. Je finančna nagrada vplivala na tvojo odločitev glede izbire izobraževanja v vajeniški obliki? Izberi **en** odgovor.

- a) Ni vplivala, ker se želim predvsem dobro usposobiti za poklic.
- b) Ni vplivala, ker lahko več zaslužim z delom prek napotnice.
- c) O finančni nagradi nisem razmišljal.
- d) Je vplivala, ker je finančna nagrada zame pomembna.

15. Če bi se ponovno vpisoval v prvi letnik, bi se vpisal (izberi **en** odgovor):

- a) V isti program z vajeniško obliko izobraževanja.
- b) V isti program v šolsko obliko izobraževanja.
- c) Izbral bi drug program poklicnega izobraževanja na isti šoli.
- d) Izbral bi drug program poklicnega izobraževanja na drugi šoli.
- e) Drugo: napiši, kaj _____

15a) V kolikor ne odgovori z a), ga vprašamo: Zakaj ne bi več izbral vajeniške oblike? Izbereš lahko **največ 3 odgovore**, ki najbolj veljajo zate.

- a) Pričakoval sem boljše odnose v podjetju.
- b) Pričakoval sem več podpore mentorja.
- c) Pričakoval sem boljše plačilo.
- d) Pričakoval sem, da se bom v podjetju več naučil.
- e) Pričakoval sem več podpore šole pri dogovarjanju, kaj se moram pri delodajalcu naučiti.
- f) Drugo: napiši, kaj _____

16. Bi nam želel/a glede vajeništva še kaj sporočiti?

5.2 PRILOGA E: Anketni vprašalnik za dijake

Letnik rojstva

Spol

Šola

Program

1. Kako so te na osnovni šoli informirali o možnostih izobraževanja v srednji šoli? Izbereš lahko **največ 3 odgovore**, ki najbolj veljajo zate.

- h) V okviru razredne ure so nam predstavili različne srednješolske programe.
- i) Enkrat sem imel osebno svetovanje v svetovalni službi.
- j) Večkrat sem imel osebno svetovanje v svetovalni službi.
- k) Šola je organizirala obiske podjetij.
- l) V šoli so nam predstavili portal Moja izbira.si.
- m) Obiskal sem karierno središče na Zavodu RS za zaposlovanje.
- n) Drugo: napiši, kaj _____

2. Si imel/a v okviru priprave na izbiro nadaljnjega izobraževanja možnost spoznati različne poklice? Izberi ustrezen odgovor.

- c) Da
- d) Ne

Če izbere da:

2a) Kdo te je seznanil s temi poklici? Izbereš lahko **največ 3 odgovore**, ki najbolj veljajo zate.

- j) Svetovalni delavec na šoli.
- k) Razrednik.
- l) Učitelj.
- m) Starši in sorodniki.
- n) Prijatelji.
- o) Obiskal/a sem podjetje.
- p) Na spletu.
- q) Na televiziji.
- r) Drugo: napiši, kaj _____
- l) Prijatelji so mi povedali.
- m) Delodajalec me je seznanil.
- n) Drugo: napiši, kaj _____

4. Kaj je vplivalo oziroma kdo je vplival na tvojo odločitev, da se vpišeš v poklicno izobraževanje? **Vsako trditev oceni na 5 stopenjski lestvici**, pri čemer pomeni 5 – Zelo drži, 4 – Drži, 3 – Deloma drži, deloma ne drži, 2 – Bolj ne drži, kot drži, 1 – V celoti ne drži

- j) Želim se čim hitreje zaposliti.
- k) V osnovni šoli so mi predlagali.
- l) Starši (sorodniki) so mi predlagali.
- m) Poklic, za katerega se šolam, me zanima.
- n) Raje se učim tako, da delam.
- o) V osnovni šoli sem imel nizke ocene.
- p) Poklicna šola je v bližini mojega doma.

5. Kako so učitelji v osnovni šoli gledali na tvojo izbiro poklicnega izobraževanja? Izberi **en** ustrezen odgovor.

- e) Strinjali so se in me spodbujali.
- f) Niso se zanimali za mojo izbiro.
- g) Moja izbira jim ni bila všeč.
- h) Drugo: napiši, kaj _____

6. Kako na tvojo izbiro poklicnega izobraževanja pri tebi doma? Izberi **en** ustrezen odgovor.

- e) Strinjajo se in me spodbujajo.
- f) Ne zanimajo se za mojo izbiro.
- g) Moja izbira jim ni všeč.
- h) Drugo: napiši, kaj _____

7. Kako na tvojo izbiro poklicnega izobraževanja gledajo prijatelji? Izberi **en** ustrezen odgovor.

- e) Strinjajo se in me spodbujajo.
- f) Ne zanimajo se za mojo izbiro.
- g) Moja izbira jim ni všeč.
- h) Drugo: napiši, kaj _____

8. Ali si že začel s praktičnim usposabljanjem pri delodajalcu? Obkroži ustrezen odgovor.

- a) Da.
- b) Ne.

Če izbere DA:

8a) V tabeli so navedene nekatere trditve, povezane s tvojim delom in sodelavci v podjetju. **Vsako trditev oceni na 5 stopenjski lestvici**, pri čemer pomeni 5 – Zelo drži, 4 – Drži, 3 – Deloma drži, deloma ne drži, 2 – Bolj ne drži, kot drži, 1 – V celoti ne drži

- h) V podjetju imajo do mene enak odnos kot do ostalih zaposlenih.
- i) Večino časa sem prepuščen samemu sebi in lastni iznajdljivosti za delo.
- j) Mentor me ves čas usmerja in nadzoruje moje delo.
- k) Med zaposlenimi vlada prijetno vzdušje.
- l) Mentor upošteva znanje, ki sem ga pridobil v šoli.
- m) Mentor me usmerja v takšne naloge, ki so povezane z mojim izobraževanjem.
- n) Delam pomožna dela in dela, ki niso povezana z mojim izobraževanjem.

8b) Kako usklajuješ delo v podjetju in učenje v šoli? Izberi **en** odgovor.

- d) Zdi se mi, da je prehajanje iz podjetja v šolo dobro organizirano, zato s tem nimam posebnih težav.
- e) Prehajanje zahteva od mene veliko usklajevanja med mentorjem v podjetju in obveznostmi za šolo.
- f) Drugo: napiši, kaj _____

9. Če bi se ponovno vpisoval v prvi letnik, bi se vpisal (izberi **en** odgovor):

- f) V isti program z vajeniško obliko izobraževanja.
- g) V isti program v šolsko obliko izobraževanja.
- h) Izbral bi drug program poklicnega izobraževanja na isti šoli.
- i) Izbral bi drug program poklicnega izobraževanja na drugi šoli.
- j) Drugo: napiši, kaj _____